

No haver-ne

de fer res

16/VIII/1977

La correcció —o incorrecció— del llenguatge es pot considerar no solament des del punt de vista estrictament idiomàtic sinó, també, des del punt de vista social; volem dir de la cortesia. És evident que moltes expressions, impecables pel que fa al lèxic i a la gramàtica, són desaconsellables perquè representen una falta de respecte o, fins i tot, una ofensa greu a la persona a la qual es diuen. Tots els lingüistes que s'han ocupat de l'evolució de la semàntica han assenyalat com determinants mots o expressions que, originàriament, eren perfectament utilitzables en un llenguatge normalment deferent, i desproveïts de qualsevol significació o referència que en les ús ofensiu, s'han anat gradualment «endurint», i han adquirit un significat especialitzat, o potser més exactament, un caràcter especial, que fa que la cortesia obligui a prescindir-ne en moltes ocasions en què, de fet, seria propi de recórrer-hi.

¿Com podem dir, doncs, sense fallar a la cortesia, a qui ens demana notícies d'un determinat esdeveniment, que aquell fet no li ofereix cap interès? Gairebé que no ho podem fer sinó recorrent a aquesta perífrasi o a alguna altra de semblant: que no li ofereix cap interès. Perquè els verbs de què disposàvem per a expressar aquest idea han adquirit aquest caràcter a què ens hem referit. Pròpiament, considerant-ne el sentit estricte, com a simples proposicions amb què s'afirma (o es nega) alguna cosa, frases com Això no us importa, El que ha passat no t'interessa o Aquest fet no t'incumbeix no flaten a la cortesia. Però amb l'ús han esdevingut fórmules consagrades de negativa o de refús a respondre a una pregunta, i això no permet d'utilitzar-les per a expressar llur sentit estricte.

Des d'un altre punt de vista, cal tenir en compte l'existència de la locució no haver-ne de fer res usada per a expressar que hom prescindeix d'un determinat fet o circumstància i també com a fórmula per a negar a algú el dret de saber-los o a intervenir-hi. Si hom pretén un llenguatge viu —narrativa, teatre, etc— No n'has de fer res sempre serà preferible a Això no t'incumbeix

ALBERT JANE